

## Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Ett demokratiskt och socialt EMU genom gemenskapsmetoden

(yttrande på eget initiativ)

(2016/C 013/07)

**Föredragande: Gabriele BISCHOFF**

Den 19 februari 2015 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

*Ett demokratiskt och socialt EMU genom gemenskapsmetoden.*

(yttrande på eget initiativ).

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 10 juli 2015.

Vid sin 510:e plenarsession den 16 och 17 september 2015 antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 161 röster för, 6 röster emot och 10 nedlagda röster.

"EU måste vara en gemenskap av medborgare, inte av banker. Dess fundament är demokratin och dess framtid den sociala rättvisan <sup>(1)</sup>."

### 1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 En verklig stabilisering av Ekonomiska och monetära unionen (EMU) kan bara lyckas om man åtgärdar bristerna i EMU:s uppbyggnad och inleder stora reformer. Detta förutsätter en ändring av fördragen inom ramen för ett konvent. Eftersom det inte är realistiskt att detta sker före 2018 måste man fram till dess vidta andra åtgärder för att ge EMU en mer demokratisk och social utformning inom ramen för de befintliga fördragen samt se till att man följer de regler som man själv har fastställt.

1.2 Ju längre den nuvarande besparingspolitiken, som framför allt är inriktad på minskade utgifter, fortsätter utan en verksam investeringsplan för att generera inkomst genom tillväxt och trygga social sammanhållning och solidaritet, desto tydligare blir det att den allt större sociala ojämlikheten äventyrar Europas ekonomiska integration och välbstånd.

1.3 Att fortsätta på den inslagna vägen är därför inget alternativ. Det gäller i stället att stärka den sociala, politiska och ekonomiska sammanhållningen och på så sätt förhindra att euroområdet splittras. EESK delar uppfattningen att man måste ta större hänsyn till skillnaderna mellan EMU-ekonomierna och i enlighet med kraven på en monetär union och i överensstämmelse med nationella krav genomföra balanserade strukturella reformer i dessa länder för att skapa den konvergens som krävs. Dessutom anser EESK att man måste styra efterfrågan på kort sikt.

1.4 EESK förespråkar en större "parlamentarisering" av euroområdet, med ett stort utskott i Europaparlamentet som omfattar alla ledamöter från euroområdet och ledamöter från de länder som vill ansluta sig (26 medlemsstater), med en starkare avstämmning mellan parlamentsledamöterna från euroområdet i EMU-frågor (Cosac +). Detta kan påbörjas redan inom relativt kort tid.

1.5 EESK framhåller att några av de mål för den ekonomiska politiken som fastställts inom ramen för de senaste årens ekonomiska styrning måste göras mer förenliga med målen för EU:s sociala politik i enlighet med artikel 4.2 i EUF-fördraget och att eventuella målkonflikter mellan ekonomiska och sociala mål måste undanröjas. Alla åtgärder inom den europeiska planeringsterminen bör – enligt den horisontella sociala klausulen – underkastas en social konsekvensbedömning. Dessa resultat bör offentliggöras och diskuteras på nationell och europeisk nivå. EESK kan stödja detta inom ramen för sina befogenheter.

---

<sup>(1)</sup> Heribert Prantl 'Europa – dröm eller mardröm', föredrag i Ludwigsburg den 14 juli 2013.

1.6 Att överbrygga skillnader i arbetsmarknadernas sätt att fungera, lönesättningssystemen och de sociala systemen spelar en viktig roll för ett demokratiskt och socialt EMU.

1.7 Kommittén är övertygad om att en makroekonomisk dialog i euroområdet (MED-EURO) på avgörande sätt kan bidra till en demokratisk och social vidareutveckling av EMU. Resultaten och slutsatserna av dialogen bör beaktas både när den årliga tillväxtöversikten utarbetas och i samband med resultattavlan och de landsspecifika rekommendationerna.

## 2. Utmaningar och kriterier för ett demokratiskt och socialt EMU

2.1 EESK har lagt fram flera yttranden för att ge spridning åt specifika förslag om hur EMU kan ges en bättre utformning. Medan vissa av dessa yttranden innehåller framtidsscenarioer handlar detta yttrande om förslag på hur man så snabbt som möjligt inom ramen för gemenskapsmetoden kan vidareutveckla EMU:s demokratiska och sociala utformning, så att EMU förbättrar sin demokratiska motståndskraft och respekterar de sociala åtagandena enligt fördragen. Det är nämligen inte särskilt sannolikt att det före 2018 kommer att vidtas några seriösa åtgärder i riktning mot mer heltäckande fördragsändringar. Samtidigt finns det fortfarande en oro för att de mellanstatliga instrumenten, framför allt finanspakten, ska urholka gemenskapsmetoden och främja en splittring av Europa <sup>(2)</sup>. Ju längre den nuvarande besparingspolitiken, som framför allt är inriktad på minskade utgifter, fortsätter utan att den åtminstone kompletteras med en investeringsplan och åtgärder för att generera tillväxt och trygga social sammanhållning och solidaritet, desto tydligare blir det dessutom att den allt större sociala ojämlikheten äventyrar Europas ekonomiska integration och välbstånd.

2.2 Krisen i euroområdet har synliggjort konstruktionsfelen i den monetära unionen. Medan man redan från början försummade att stämma av medlemsstaternas ekonomiska politik mot varandra, utvecklades medlemmarna i den monetära gemenskapen på många punkter åt skilda håll <sup>(3)</sup>.

2.3 De mellanstatliga förfarandena verkade under krisen vara den enda möjligheten att snabbt anta viktiga instrument inom ramen för EMU – såsom finanspakten – eftersom enskilda medlemsstater inte skulle ha samtyckt till en fördragsändring. Å ena sidan förbättrades vissa instrument under krisen. Å andra sidan råder det samförstånd om att det hittills har saknats en tillräcklig parlamentarisk utformning och kontroll av EMU. Det gäller nu att ändra detta genom en mer sammanhängande integrationspolitik. Gruppen av utrikesministrar <sup>(4)</sup> rekommenderade därför redan under 2012 att man inom alla åtgärder bör värna om full demokratisk legitimitet och ansvarsskyldighet och därför stärka samarbetet mellan Europaparlamentet och de nationella parlamenten <sup>(5)</sup>. Kommissionen föreslår i sitt diskussionsunderlag för ett fördjupat EMU att man i samband med detta bygger vidare på det institutionella och rättsliga ramverk som fördragen utgör. Eurogruppen kan sedan fortsätta med specifika åtgärder, när dessa steg står öppna för alla medlemsstater.

2.4 I EU-politiken har i praktiken allt fler mellanstatliga lösningar gjort sig gällande, t.ex. finanspakten, och detta ökar risken för en "folkrättslig sidoregim". I Van Rompuy's rapport, som offentliggjordes i december 2012, framhölls vikten av en gemensam tolkning när större reformer genomförs. Dessutom krävs det en stark social sammanhållning, ett starkt deltagande av Europaparlamentet och de nationella parlamenten samt en förnyad dialog med arbetsmarknadens parter. Medlemsstaternas egenansvar ("ownership") måste också förbättras. Europeiska rådets dåvarande ordförande <sup>(6)</sup> förde på så sätt in den sociala dimensionen och arbetsmarknadsparternas särskilda roll i debatten, som dittills framför allt varit inriktad på ekonomiska frågor och budgetfrågor samt på bristen på demokratisk legitimitet.

<sup>(2)</sup> *The EP, the Fiscal compact and the EU-institutions: a "critical engagement"*; Elmar Brok (EPP, DE), Roberto Gualtieri (S&D, IT) och Guy Verhofstadt (ALDE, BE)

<sup>(3)</sup> Europeiska kommissionen: *Employment and Social Developments in Europe 2014*, 15 januari 2015, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7736>

<sup>(4)</sup> *Final report of the Future of Europe Group of 17 September 2012 by the foreign ministers of Belgium, Denmark, Germany, France, Italy, Luxembourg, the Netherlands, Austria, Poland, Portugal and Spain.*

<sup>(5)</sup> Dito s. 2f.

<sup>(6)</sup> I nära samarbete med ordförandena José Manuel Barroso, Jean-Claude Juncker och Mario Draghi.

2.5 Efter valet till Europaparlamentet 2014, som ledde till att kommissionens ordförande förstärktes genom ett demokratiskt val, framfördes nya förslag för diskussion:

- a) Det analytiska underlag som de fyra ordförandena lade fram den 12 februari 2015: *Bereda väg för nya åtgärder för en bättre ekonomisk styrning i euroområdet* <sup>(7)</sup>.
- b) De fem ordförandenas rapport "Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union" av den 22 juni 2015 <sup>(8)</sup>.

2.6 EESK noterar dessa förslag och kommer att bedöma dem genom att se i vilken utsträckning utformningen av dem bidrar till vidareutvecklingen av den "ekonomiska styrningen" till en social, demokratisk, solidarisk och politisk union, där EU-medborgarnas och arbetsmarknadsparternas deltagande tryggas.

2.7 EESK anser att EMU behöver en verklig förstärkning av samarbetet inom gemenskapen, såsom detta också beskrivs i kommissionens plan. Detta skulle – genom att efterfrågan utvidgas och inte stryps – leda till att de olika staterna inom ramen för en växande och välmående ekonomi närmar sig varandra med avseende på sin ekonomiska prestationsförmåga. Detta innebär en tillnärmning av de sociala normerna och arbetstagarnas rättigheter och ett steg framåt.

2.8 På grund av samexistensen mellan gemenskapsmetoden, mellanstatliga initiativ (t.ex. finanspakten) samt nya "mellanformer" till följd av kommissionens eller EU-domstolens uppgift att kontrollera tillämpningen av mellanstatliga avtal har en ny oöverskådlighet uppstått när det gäller aktörerna, deras legitimitet och ansvarsskyldighet. Öppenhet och full demokratisk kontroll kan inte säkerställas under dessa förhållanden. Det har väckt mycket kritik. Under krisen var man nämligen tvungen att prioritera snabba lösningar, men alltid med det uttalade målet att de enskilda folkrättsliga avtalen senare skulle överföras till gemenskapsmetoden. Så kommer det att vara fram till 2018, om de fem ordförandena får bestämma. Enligt deras tidsplan kommer frågan om en fullständig demokratisering av EMU på så sätt att skjutas upp ytterligare, och frågan om en politisk union ägnas inte tillräckligt mycket uppmärksamhet i deras rapport. Under tiden är det tänkt att dialogen om den europeiska planeringsterminen mellan Europaparlamentet, rådet och Eurogruppen, mellan de nationella parlamenten och kommissionen samt mellan nationella parlamentsledamöter och ledamöter av Europa-parlamentet (Cosac) ska skapa större förtroende och leda till gemensamma åtgärder. EESK påpekar i detta sammanhang att integrationspolitiken inte kan ersättas av en starkt dialog. Gemenskapsmetoden måste nu återigen stärkas och utgöra grunden för ett fungerande EMU, i stället för de olika parallella folkrättsliga avtalen.

### 3. Bättre styrning av EMU genom mer deltagande, öppenhet och ansvarsskyldighet

3.1 Om arbetsmarknadens parter involveras bättre kan detta leda till en bättre styrning av EMU, och den strukturerade dialogen med det civila samhället bidrar till att förbättra den demokratiska motståndskraften. Kommittén är redo att spela en särskild roll i samband med detta och att bidra med sina erfarenheter och resurser, såsom redan har skett med t.ex. Europa 2020-strategin <sup>(9)</sup>.

3.2 Frågan om framför allt arbetsmarknadsparternas egenansvar ("ownership"), som togs upp av rådsordförande Herman Van Rompuy, ser ut att bli mycket svårare, särskilt eftersom arbetsmarknadens parter – till skillnad från regeringarna – hittills endast i mycket otillräcklig utsträckning har involverats i arbetet med att utforma målen/verktygen för styrningen av den ekonomiska politiken. Hur ska man då lyckas med att motivera dem att medverka till en politik vars detaljer de har mycket lite inflytande över? Som arbetsmarknadsparter och ekonomiska aktörer har de ett avsevärt inflytande på prisnivåer och prisstabiliteten, där EMU tillhandahåller den övergripande ramen för deras olika system för lönesättning och för utformning av arbetsmarknads- och socialpolitiken.

<sup>(7)</sup> "Bereda väg för nya åtgärder för en bättre ekonomisk styrning i euroområdet", analytiskt underlag framlagt av Jean-Claude Juncker i nära samarbete med Donald Tusk, Jeroen Dijsselbloem och Mario Draghi, Europeiska rådets informella möte den 12 februari 2015.

<sup>(8)</sup> De fem ordförandenas rapport "Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union" [http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/5-presidents-report\\_sv.pdf](http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/5-presidents-report_sv.pdf)

<sup>(9)</sup> EESK:s yttrande om "En genomgång av strategin Europa 2020" (EUT C 12, 15.1.2015, s. 105).

3.3 År 2013 lade kommissionen fram sitt meddelande om EMU:s sociala dimension<sup>(10)</sup> och tog upp det missnöje som finns hos aktörer i det civila samhället. "Problematiska" ekonomiska utvecklingstendenser bör identifieras och avhjälpas i ett tidigt skede eftersom ihållande social ojämlikhet kan äventyra den finansiella och ekonomiska stabiliteten i EMU. I den efterföljande diskussionen visade det sig finnas två synsätt. Det ena utgår från att EMU:s sociala dimension är en extra, valfri stöttepelare av frivillig karaktär – till skillnad från de bindande förfarandena för budgetpolitiken och den ekonomiska politiken. Andra, t.ex. EESK, hänvisar till att några av målen för den ekonomiska politiken står i strid med EU:s socialpolitiska mål enligt artikel 4.2 i EUF-fördraget och att dessa målkonflikter måste synliggöras och undanröjas.

3.4 Kommissionen vill involvera arbetsmarknadens parter mer och föra en diskussion om löneutveckling och kollektivförhandlingar. Kommissionen har redan gjort flera försök. Å andra sidan vill den föra en dialog med arbetsmarknadens parter om den europeiska planeringsterminen och anser att man i medlemsstaterna bör involvera arbetsmarknadens parter bättre. Kommittén har själv lagt fram mycket konkreta förslag för att bättre involvera arbetsmarknadens parter i styrningen av den ekonomiska politiken (SOC/507)<sup>(11)</sup>. Åtminstone den nya ansvarsfördelningen inom kommissionen, framför allt vice ordförande Valdis Dombrovskis utvidgade befogenheter, kan ses som ett tecken på att arbetsmarknadsparternas deltagande ägnas större uppmärksamhet.

## 4. Förslag och bedömning

### 4.1 Ordförandenas rapport

4.1.1 EESK utgår från att rapporten *Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union*<sup>(12)</sup>, som de fem ordförandena<sup>(13)</sup> lade fram den 22 juni 2015, kommer att fungera som ledstjärna för den framtida vidareutvecklingen av strukturerna för styrningen av den ekonomiska politiken i Europa. EESK anser att det på grund av de ihållande obalanserna samt för att skapa förtroende behövs en mer verksam och demokratisk styrning av den ekonomiska politiken – framför allt i euroområdet<sup>(14)</sup>. I stället bygger analysen på delvis felaktiga premisser vilket – trots ett antal korrekta punkter – leder till problematiska slutsatser: Utan kursändring leder detta till fortsatt besparingspolitik och därmed till ytterligare nedskärningar i löner och på det sociala området. Visserligen erkänner man att minimikraven för att EMU ska kunna överleva på längre sikt ännu inte är uppfyllda, men ändå ska den rekommenderade intensifieringen och den varaktiga institutionaliseringen av den politik som hittills har förts för att bekämpa krisen fortsätta. EESK ser en motsättning i detta.

4.1.2 Den (också jämfört med Förenta staterna och Japan) katastrofala ekonomiska situation som för närvarande råder i euroområdet förklaras inte med den ihållande politiken för att bekämpa krisen utan med bristen på konkurrenskraft i enskilda medlemsstater på grund av skillnader i löneutvecklingen och i statsskulder. EESK beklagar att de kortsiktiga utmaningarna för den makroekonomiska politiken, såsom inflation och deflation samt avsaknaden av en konjunkturdämpande politik från 2010 och framåt och en alltför svag efterfrågan, ignoreras och att man tänker fortsätta med en i stor utsträckning asymmetrisk anpassningspolitik. De fem ordförandena förbiser tyvärr fullständigt det grundläggande problem som blivit uppenbart under krisen, nämligen att euroområdet som helhet, till skillnad från Förenta staterna, Japan och Storbritannien, saknar en "långivare i sista hand".

4.1.3 Man bortser fullständigt från skillnaderna i centralbankernas strategier, som ledde till en förhållandevis snabb återhämtning i Förenta staterna och Storbritannien men som till en början förvärrade situationen i Europa. I stället för en konjunkturdämpande stabiliseringspolitik bör man förstärka de befintliga ekonomiska styrningsinstrumenten, bland annat genom nationella konkurrensråd som ska inrikta sig på skuldminskning (*deleveraging*) och produktivitetsorienterad löneutveckling. EESK beklagar att man inte utnyttjade möjligheten att se över det befintliga regelverkets långsiktiga hållbarhet och komplettera det med ett mer alleuropeiskt perspektiv.

<sup>(10)</sup> COM(2013) 690 final, Att stärka den ekonomiska och monetära unionens sociala dimension

<sup>(11)</sup> EESK:s yttrande om "Den sociala dialogens struktur och organisation i samband med en verklig ekonomisk och monetär union (EMU)" (EUT C 458, 19.12.2014, s. 1).

<sup>(12)</sup> Se fotnot 8. I det följande kommer vi endast att diskutera de aspekter i rapporten som är relevanta för detta yttrande.

<sup>(13)</sup> Europeiska kommissionens ordförande, Europeiska rådets ordförande, Europaparlamentets talman, Eurogruppens ordförande och Europeiska centralbankens ordförande.

<sup>(14)</sup> EESK:s yttrande om "Fullbordande av EMU – den politiska pelaren" (EUT C 332, 8.10.2015, s. 8).

4.1.4 Den ekonomiska utvecklingen är klart sämre än väntat, och EESK beklagar att ordförandena bara förklarar detta med att de nya mekanismerna för ekonomisk styrning liksom anpassningsprogrammen i de krisdrabbade länderna har tillämpats bristfälligt och inte har utvecklats i tillräcklig utsträckning. Genom att lägga alltför stor tonvikt vid strukturreformer och medlemsstaternas förmåga till priskonkurrens i samband med fullbordandet av den ekonomiska unionen (första kapitlet) förbiser man det faktum att strukturreformer och lönesättning är föremål för ständiga förhandlingar och problemlösningar på lokal nivå, i enlighet med demokratiska principer. Detta innebär dock att de fem ordförandena positionerar sig som utomstående aktörer som vill föra medlemsstaterna närmare godtyckligt definierade riktmärken, utan att stärka den demokratiska legitimiteten för detta eller skapa egenansvar ("ownership").

4.1.5 EESK fruktar därför att avsaknaden i rapporten av utsikter till en fullständig finanspolitisk union ytterligare kommer att minska euroområdets legitimitet i medlemsstaterna, framför allt eftersom dess devis "mer av samma medicin" inte kommer att förbättra det ekonomiska välbefindandet för alla medborgare och det nationella perspektivet fortsätter att råda. De föreslagna åtgärderna för integration av arbetsmarknaderna och socialsystemen är enligt EESK:s åsikt helt otillräckliga, bland annat eftersom de – i strid med ordförandens uttalande om att vilja nå ett "socialt AAA-kreditbetyg" för euroområdet – tillmäts en underordnad betydelse. EESK betraktar utvecklingen av en social union som en integrerad del av ett demokratiskt och socialt EMU, inte som ett tillägg.

## 4.2 Bruegel-analysen och förslag<sup>(15)</sup>

4.2.1 Den europeiska tankesmedjan Bruegel konstaterar att EMU redan från början präglades av betydande skillnader i de ekonomiska, sociala och politiska förutsättningarna, och att detta har lett till politiska fel i medlemsstaterna och till en inadekvat europeisk ekonomisk styrning. I rapporten föreslås en reform av styrningen av den ekonomiska politiken när det gäller bankunionen och makrotillsynen av finanssektorn, förebyggande av stora skillnader i enhetsarbetskostnaderna och en finanspolitisk styrning som kan leda till hållbara budgetar för enskilda medlemmar och resurser vid en bank- och statsobligationskris. EESK har under de senaste åren lagt fram liknande förslag i sina yttranden<sup>(16)</sup>.

4.2.2 Kapitalflöden från länder med överskott har lett till överhettning i länder med underskott, och detta har bidragit till nominella löneökningar. De finansiella obalanserna har hittills ägnats alltför lite uppmärksamhet. Detta står i motsats till målet att fördjupa integrationen av finansmarknaderna

4.2.3 Den konjunkturförstärkande finanspolitiken 2011–2013 och avsaknaden av en konjunktursvår finanspolitik under 2014 har i onödan ytterligare förvärrat de sociala orättvisorna<sup>(17)</sup>. Därför bör politiken vid sidan av de nödvändiga strukturreformerna också öppna upp möjligheter för människor, t.ex. genom gynnsamma ramvillkor för privata investeringar, för att återigen kunna skapa långsiktig sysselsättning. Dessutom bör politiken omfatta åtgärder för att stärka konkurrenskraften, för att generera inkomster och välbefindande som garanterar social stabilitet för alla. Kommittén håller därför uttryckligen med om slutsatsen att man på kort sikt ofördröjligen måste öka den totala efterfrågan och inflationen. Dessutom måste ECB avbördas de uppgifter när det gäller finanspolitiken och anpassningen av enhetsarbetskostnaderna som inte ingår i bankens uppdrag men som den i praktiken utövar på grund av de andra institutionernas politiska passivitet.

4.2.4 Enligt EESK:s uppfattning krävs det större ansträngningar för att ta upp grundläggande frågor om den demokratiska legitimiteten. EESK förespråkar eftertryckligen en fullständig "parlamentarisering" av euroområdet (ett stort utskott i Europaparlamentet, med alla ledamöter från EMU och ledamöter från de länder som vill ansluta sig till euroområdet). Det måste också ske en bättre avstämning i EMU-frågor mellan parlamentsledamöterna från euroområdet inom ramen för Cosac<sup>(18)</sup>.

<sup>(15)</sup> André Sapir, Guntram Wolff: *Euro-area governance: what to reform and how to do it*, 27 februari 2015, <http://www.bruegel.org/publications/publication-detail/publication/870-euro-area-governance-what-to-reform-and-how-to-do-it/>

<sup>(16)</sup> EESK:s yttrande om "Fullbordande av Ekonomiska och monetära unionen – Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs förslag för nästa lagstiftningsperiod" (EUT C 451, 16.12.2014, s. 10) och EESK:s yttrande om "Fullbordande av EMU: den politiska pelaren" (EUT C 332, 8.10.2015, s. 8).

<sup>(17)</sup> Zsolt Darvas och Olga Tschekassin, *Poor and under pressure: the social impact of Europe's fiscal consolidation*, Bruegel Policy Contribution 2015/04, mars 2015.

<sup>(18)</sup> Se fotnot 14.

4.2.5 Cosac påpekade 2014 själv att många parlament ännu inte är tillräckligt involverade och uttryckte sin oro över de stora störningarna i relationen mellan medborgarna och EU. De uppmanar kommissionen och rådet att tillsammans med parlamentsledamöterna råda bot på situationen genom konkreta förslag <sup>(19)</sup>. De former av deltagande som avses i artikel 13 i finanspakten är visserligen ett steg i rätt riktning, men de är inte tillräckligt långtgående för en verklig parlamentarisering.

### 4.3 Större ansvar för alla ekonomiska aktörer

4.3.1 Att överbrygga skillnader i arbetsmarknadernas sätt att fungera, lönesättningssystemen och de sociala systemen spelar en viktig roll för ett demokratiskt och socialt EMU. Ett federalt system med en enhetlig europeisk arbetsmarknad och enhetliga institutioner och socialsystem såsom man har i Förenta staterna förefaller inte genomförbart på kort sikt. Dessutom bör förfarandet vid makroekonomiska obalanser stärkas symmetriskt och arbetsmarknadens parter bör involveras i detta.

4.3.2 EESK framhåller att några av de mål för den ekonomiska politiken som fastställts inom ramen för de senaste årens ekonomiska styrning måste göras mer förenliga med målen för EU:s sociala politik i enlighet med artikel 4.2 i EUF-fördraget och att eventuella målkonflikter mellan ekonomiska och sociala mål måste undanröjas. Alla åtgärder inom den europeiska planeringsterminen bör – enligt den horisontella sociala klausulen – underkastas en social konsekvensbedömning. Dessa resultat bör offentliggöras och diskuteras på nationell och europeisk nivå. EESK kan stödja detta inom ramen för sina befogenheter.

4.3.3 I rapporten från de fem ordförandena talas det om en finansiell, finanspolitisk och politisk union, men den sociala unionen nämns inte. De menar att den unika europeiska modellen måste stärkas, men någon unik europeisk social modell är det inte längre tal om. Visserligen använder man sig av bilden av ett "socialt AAA-kreditbetyg", men hur detta ska uppnås inom ramen för ett fördjupat EMU förblir ytterst oklart. Sociala frågor tas på sin höjd upp som komplement, eller inom ramen för en ökad rörlighet på arbetsmarknaden i medlemsstaterna. De viktigaste inslagen är en miniminivå för social trygghet, effektiva sociala trygghetssystem i medlemsstaterna samt nya arbetsrättsliga initiativ som "flexicurity", som man inte går in på närmare.

4.3.4 Medlemsstaternas regeringar har ett stort ansvar för den fortsatta utvecklingen av ett demokratiskt och socialt EMU. Detsamma gäller arbetsmarknadens parter på både nationell och europeisk nivå, där EMU utgör den övergripande ramen för deras olika system för lönebildning och för utformningen av arbetsmarknads- och socialpolitiken. Som ekonomiska och sociala aktörer har de ett avsevärt inflytande över att EMU:s gemensamma stabilitetsmål efterlevs.

4.3.5 EESK konstaterar återigen att en monetär union med skillnader i pris- och löneutvecklingen mellan medlemsstaterna oundvikligen leder till obalanser mellan regioner inom samma valutaområde, där externa chocker kan utlösa en social och politisk kris och förstärka skillnaderna ytterligare <sup>(20)</sup>. EESK anser därför att det är absolut nödvändigt att föra en seriös debatt om en solid struktur för EMU, vilket innebär ett samförstånd om ekonomiska och sociala mål och en överenskommen styrning <sup>(21)</sup>. Av detta drar EESK slutsatsen att EU:s makroekonomiska dialog behöver förstärkas och fördjupas inom euroområdet.

4.3.6 Initiativet till den makroekonomiska dialogen togs av Europeiska rådet i Köln (i juni 1999) i syfte att uppnå en varaktigt tillväxt- och stabilitetsorienterad makroekonomisk politisk mix, dvs. ett friktionsfritt samspel mellan löneutveckling, penningpolitik och finanspolitik. Målen för den är i dag mer aktuella än någonsin: mer tillväxt och sysselsättning med värnande om prisstabiliteten, ett fullt utnyttjande av produktionspotentialen och en ökning av den potentiella tillväxten <sup>(22)</sup>. EESK beklagar att detta verktyg under årens lopp har urvattnats och sedan krisens utbrott inte utnyttjats för att demokratisera den ekonomiska styrningens verktyg och stärka känslan av egenansvar i det gemensamma valutaområdet EMU.

<sup>(19)</sup> Bidrag från XLIX COSAC, Dublin, juni 2014.

<sup>(20)</sup> EESK, "Sociala konsekvenser av de nya bestämmelserna för den ekonomiska styrningen", 2012 (EUT C 143, 22.5.2012, s. 23).

<sup>(21)</sup> Se fotnot 14.

<sup>(22)</sup> Europeiska rådets resolution om europeiska sysselsättningspakten. Europeiska rådets sammanträde i Köln, den 3–4 juni 1999.

4.3.7 Kommittén är övertygad om att den makroekonomiska dialogen i euroområdet på avgörande sätt kan bidra till en demokratisk och social vidareutveckling av EMU om deltagarna i dialogen uppfyller kraven. Att värna förmågan till dialog inom den makroekonomiska dialogen i euroområdet förutsätter en begränsning av antalet deltagare. Inte bara företrädarna för arbetsmarknadens parter, Europeiska centralbanken, eurogruppen och kommissionen (med full respekt för deras autonomi och oberoende), utan även ordföranden för Europaparlamentets utskott för ekonomi och valutafrågor bör få delta i denna på lika villkor.

4.3.8 Den makroekonomiska dialogen i euroområdet bör enligt EESK:s uppfattning sammanträda minst två gånger om året och bli en oskiljaktig del av styrningen av den ekonomiska politiken i EMU. Resultaten och slutsatserna av den bör därför beaktas både vid utarbetandet av den årliga tillväxtöversikten och i resultattavlan och de landsspecifika rekommendationerna. Om man ser till helheten när det gäller penning-, budget- och lönepolitiken i EMU kan man bygga upp förtroende och uppnå ökad konvergens utan att inkräkta på den fria förhandlingsrätten. Detta skulle – i analogi med stabilitets- och tillväxtpakten – kunna leda till en högre grad av transparenta (egen-) åtaganden från alla ekonomiska aktörers sida och fungera som en "stabilitets- och sysselsättningspakt". EESK understryker i detta sammanhang vikten av ett friktionsfritt samspel mellan penningpolitik, budgetpolitik och löneutveckling för ökad tillväxt och sysselsättning, som stärker förtroendet för den monetära unionen.

4.3.9 Därmed har man valt ett annat tillvägagångssätt än det i förslaget från de fem ordförandena – i analogi med Bruegel-förslaget – att inrätta nationella konkurrensinstitutioner som ska underlätta lönebildningsförfarandena på nationell nivå. Dessa nationella konkurrensinstitutioner ska enligt förslaget från de fem ordförandena dessutom samordnas på europeisk nivå. Ett tidigt samråd med arbetsmarknadens parter innan rapporten lades fram skulle ha varit meningsfullt eftersom ordförandenas förslag så som det nu ser ut har små utsikter att lyckas.

4.3.10 Framtidsutsikter: Utan djupgående institutionella och politiska reformer kommer EMU alltid att förbli bräckligt. Kommittén är mycket oroad över stabiliteten i EU, eftersom de nödvändiga reformerna – med eller utan fördragsändringar – alltid sker i sista minuten och under mycket stor press. Det gäller att återigen stärka den sociala, politiska och ekonomiska sammanhållningen inom EU och fortsätta med en samstämmig ekonomisk och monetär integration som grund för ett fungerande EMU. Utan djärva parlamentsledamöter, politiker och arbetsmarknadsparter som på både nationell och europeisk nivå tar debatten med det civila samhället och kämpar för de bästa lösningarna, kan ett fungerande EMU inte lyckas.

Bryssel den 17 september 2015.

Henri MALOSSE  
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs  
ordförande*

---